

Nr 1.

Ankom till Riksdagens kansli den 21 februari 1911 kl. 3 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i fråga om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om tillägg till 6 § i kungl. förordningen den 13 oktober 1905 angående kontroll å tillverkningen af margarin och margarinost äfvensom konstister samt å handeln därmed.

I en inom Första kammaren väckt och till förberedande behandling af dess första tillfälliga utskott öfverlämnad motion, nr 60, har herr *E. Hägglund* hemställt, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville besluta följande tillägg till 6 § i kungl. förordningen den 13 oktober 1905: Lag samma vare, där margarin serveras eller ingår i den lagade mat, som tillhandahålles gäster å offentliga spislokaler, eller om bröd i salubod eller å öppen plats afyttras, hvari margarin ingått.» *Motionen.*

Motionären erinrar därom, att enligt föreskrifterna i nämnda förordning, det åligger den, som håller margarin till salu, vare sig i salubod, å öppen plats eller från fartyg, att sådan försäljning genom tydligt och lätt i ögonen fallande anslag tillkännagifva, samt att denna bestämmelse tillkommit i den fullt riktiga afsikten att förhindra säljaren att vid aftal om köp af smör i stället för smör leverera margarin. Men genom denna lagbestämmelse har allenast den del af landets befolkning, som själf tillreder sin mat, beredts möjlighet att kunna i någon mån lita på att erhålla verkligt smör i stället för margarin. Däremot stå alla de, hvilka äro hänvisade att förskaffa sig föda å offentliga spislokaler (restauranter, kaféer och automater), utan praktisk möjlighet att säkert förvissa sig om att de erhålla smör eller att dem serveras mat, som är tillagad i smör, äfven där de detta uttryckligen begära. Samma är förhållandet med bröd från bagerierna. Såsom särskildt stöd för sin framställning anför motionären, »att det inträffat, att i den s. k.

växtmargarinen ibland ingått giftiga beståndsdelar, hvilka visat sig synnerligt skadliga för hälsan».

*Utskottets
utlåtande.*

År 1895 blef samma fråga, utom hvad bröd angår, bringad inför Riksdagen genom en motion i Andra kammaren, utan att dock föranleda någon åtgärd. Vid frågans förberedande behandling anförde kammarens andra tillfälliga utskott bland annat följande:

»Hvad motionärens påstående, att ett sådant skydd, som vid margarinets försäljning i handelslokaler förefunnnes, borde komma äfven dem till del, som köpa margarin å restaurationer och matförsäljningsställen utan att veta annat, än att de köpa natursmör, så synes det utskottet, som om den nödvändiga konsekvensen af en sådan fordran blefve, att ett särdeles stort antal varor, som å restaurationer och matförsäljningsställen försäljas, borde underkastas en liknande kontroll. Det gäller nämligen om ett stort antal bland dem — och utskottet vill som exempel på sådana varor blott nämna några få: konjak, viner, kaffe, té, chokolad — att de synnerligen ofta äro underkastade förfalskningar, ofta i så hög grad, att de utgöra helt andra varor än de, under hvilkas namn de försäljas. Då nu dessutom erfarenheten till fyllest visat, att ett ej ringa antal af dessa förfalskningar ej sällan kunna vara af verkligt hälsovådlig beskaffenhet, synes tillbörligt, att sådana varor i *främsta* rummet blefve föremål för en dylik kontroll, därest en effektiv sådan vore möjlig att vinna.»

Nyligen har inom kungl. landtbruksstyrelsen, närmast i anledning af den under senare åren i bruk komna s. k. växtmargarinen, utarbetats förslag till förnyad nådig förordning angående kontroll å tillverkningen af margarin och margarinost äfvensom konstister och handeln därmed. Under den utredning, som föregått detta förslag, har från en del håll äfven påyrkats införande af enahanda bestämmelser, som de i motionen afsedda, men anför kungl. landtbruksstyrelsen i motiveringen till sitt den 15 innevarande månad afgifna ofvannämnda förslag i denna del följande: »Slutligen har landtbruksstyrelsen icke heller ansett lämpligt vara att, såsom föreslaget blifvit, utsträcka förordningens tillämpning så, att den komme att gälla äfven ställen, där margarin serveras eller ingår i den lagade mat, som tillhandahålles gäster å offentliga spislokaler, eller de fall, då i salubod eller å öppen plats afyttras bröd, hvari margarin ingått. Det bör nämligen ihågkommas, att margarin dock är ett synnerligen godt och billigt födoämne, för hvars användning

icke alltför stora svårigheter böra ställas, och det kan med skäl sättas i fråga, huruvida man icke genom öfverdrift i förevarande afseende snarare skadar än gagnar folkhushållningen, då det dyrare smöret på detta sätt kommer att till större del än för närvarande konsumeras inom landet i stället för att exporteras. För öfrigt torde kontroll i sagda afseende vara synnerligen svår att åstadkomma.»

De skäl, som af Andra kammarens tillfälliga utskott år 1895 sålunda anfördes mot vidtagande af åtgärder uti nu ifrågasatta afseende, anser utskottet fortfarande äga giltighet; och ansluter sig utskottet likaså till den uppfattning, som i frågan uttalats i kungl. landtbruksstyrelsens ofvan angifna yttrande.

I anledning af motionärens påstående, att det inträffat, att i den s. k. växtmargarinen ibland ingått giftiga beståndsdelar, hvilket lär ha framkommit offentligen i tidningspressen, har utskottet *dels* från Stockholms stads sundhetsinspektör inhämtat, att något sådant fall icke förekommit inom hans verksamhetsområde, *dels* förskaffat sig följande, den 14 innevarande februari daterade intyg från handelskemisten filosofie doktor Carl Setterberg:

»På begäran af grefve Gust. Lagerbjelke intygas härmed, att jag genomläst hvad som är skrifvet om margarin uti Zeitschrift für Untersuchung der Nahrungs- und Genussmittel, årgångarna 1906, 1907, 1908, 1909 och 1910, och likaledes genomläst hvad därom är skrifvet uti Zeitschrift für Analytische Chemie samma årgångar och att i dessa tidskrifter icke finnes angifvet, att någon förgiftning af människor inträffat genom af dem förtärdt margarin, samt att jag anser, att om någon dylik förgiftning förekommit, densamma borde där hafva blifvit omnämnd, såvida den förorsakats af margarin, som förruttnat eller blifvit tillverkad af giftiga råmaterial.»

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon
Första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 februari 1911.

På utskottets vägnar:

G. LAGERBJELKE.